

Phần một
Lịch sử thế giới Cận đại (tiếp theo)
Chương I: Các nước châu Á, châu Phi và khu vực Mĩ la-tinh
(Thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX)

Bài 1: Nhật Bản

TÓM TẮT LÝ THUYẾT

1. Nhật Bản từ đầu thế kỷ XIX đến trước năm 1868

- Đầu thế kỷ XIX chế độ Mạc phủ tại Nhật Bản lâm vào khủng hoảng suy yếu.
- + Kinh tế: lạc hậu, xuất hiện mầm mống kinh tế TBCN.
- + Xã hội: sự mâu thuẫn giữa nông dân, tư sản với CĐPK.
- + Chính trị: sự mâu thuẫn giữa Thiên hoàng với Sôgun
- Các nước tư bản phương Tây, trước tiên là Mĩ dùng áp lực quân sự đòi Nhật Bản phải “mở cửa”

➡ Nhật Bản lựa chọn con đường cải cách

2. Cuộc Duy tân Minh Trị

a. Bối cảnh lịch sử

- Chế độ Mạc phủ khủng hoảng, phong trào đấu tranh chống Sôgun phát triển.
- Ngày 03/1/1868, chế độ Sôgun bị lật đổ. Thiên hoàng Minh Trị lên nắm quyền, thực hiện một số cải cách tiến bộ – lịch sử gọi là “Cải cách Minh Trị”.

b. Nội dung cải cách

- Chính trị: thủ tiêu chế độ Mạc phủ, lập chính phủ mới, thiết lập chế độ quân chủ lập hiến.
- Về kinh tế: thống nhất tiền tệ, thị trường. Cho phép mua bán ruộng đất, xây dựng cơ sở hạ tầng, phát triển kinh tế TBCN.
- Quân sự: tổ chức và huấn luyện theo kiểu phương Tây, thực hiện chế độ nghĩa vụ quân sự. Phát triển công nghiệp đóng tàu chiến, sản xuất vũ khí.

- Văn hóa giáo dục: thi hành chính sách giáo dục bắt buộc, chú trọng nội dung KHKT, cử học sinh giỏi đi du học ở phương Tây...

c. Tính chất, ý nghĩa

- Tính chất: là cuộc CMTS chưa triệt để, diễn ra dưới hình thức là 1 cuộc cải cách.

- Ý nghĩa: mở đường cho kinh tế TBCN phát triển, giúp Nhật thoát khỏi số phận thuộc địa và ảnh hưởng tới phong trào giải phóng dân tộc ở phương Đông.

3. Nhật Bản chuyển sang giai đoạn đế quốc chủ nghĩa

- Thời gian: vào khoảng cuối TK XIX

- Biểu hiện:

+ Kinh tế TBCN phát triển, qua quá trình công nghiệp hóa đã xuất hiện các công ti độc quyền

+ Áp bức, bóc lột quần chúng lao động ở trong nước

+ Tiến hành chính sách bành trướng, gây chiến tranh nhằm xâm lược thuộc địa

➔ **Đặc điểm: Đế quốc Nhật là chủ nghĩa đế quốc phong kiến quân phiệt.**

4. củng cố: qua nội dung bài các em cần nắm vững:

- Nhật Bản từ đầu thế kỷ XIX đến trước năm 1868

- Cuộc Duy tân Minh Trị

- Nhật Bản chuyển sang giai đoạn đế quốc chủ nghĩa

5. Dặn dò:

- Các em coi lại nội dung bài, đọc trước bài 2.

- Trả lời các câu hỏi thầy giao.

---HẾT---